

9. 10. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nová úprava mediace v českém právním řádu

Byť je alternativa řešení sporů cestou mediace známa v České republice již řadu let, teprve nově přijatým zákonem č. [202/2012](#) Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), účinného od 1. září 2012, se jí dostalo právního zakotvení, které by mohlo spolu s jasně definovanými pravidly a souvisejícími možnostmi přinést i její širší praktické uplatnění a častější využití. Nejdříve ale k samotnému pojmu mediace. Mediací se dle citovaného zákona rozumí postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody. Nutno doplnit, že předmětem zákona o mediaci není mediace prováděná v trestněprávní oblasti, na kterou se již vztahuje zákon č. [257/2000](#) Sb., o Probační a mediační službě a kde se mediací rozumí rovněž mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu, ovšem mezi obviněným a poškozeným, a dále činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením.

Využití mediace jakožto alternativy soudního řízení přitom přináší řadu výhod nejen pro stát, ale i pro samotné strany konfliktu, pro něž je oproti soudnímu řízení časově a finančně úspornější, protože probíhá bez dlouhých čekacích lhůt, za podstatně nižších finančních nákladů a s menší psychickou zátěží zúčastněných. Na straně státu znamená mediace úspory v soudním systému díky přenesení řešení části konfliktů ze soudce na mediátora, včetně možnosti zkrácení doby vyřízení zbývajících soudních řízení. Pokud by se naplnily uvažované předpoklady, které hovoří v souvislosti s přijetím zákona o celkovém poklesu soudní agendy až o 10%, lze to považovat za nezanedbatelný přínos k odlehčení stále narůstající soudní agendy.

Jednou z hlavních nevýhod dříve platného stavu byla skutečnost, že mediace neměla vliv na běh promlčecích a prekluzivních lhůt, respektive její zahájení tyto lhůty nestavělo, což často nedávalo stranám sporu dostatečnou motivaci pro její využití. Tato skutečnost byla řešena i na úrovni Evropské unie a to konkrétně ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, která ve svém čl. 8 ukládá členským státům povinnost zajistit, aby stranám, jež si ve snaze o urovnání sporu zvolí mediaci, nebránilo v pozdějším zahájení soudních či rozhodčích řízení ve stejné věci uplynutí promlčecí nebo prekluzivní doby během mediačního řízení. Možnost spojit s průběhem mediace účinek spočívající ve stavení promlčecí a prekluzivní lhůty však nutně předpokládala, že mediační řízení bude alespoň ve svých podstatných rysech formalizováno a stanoveny jeho základní pravidla, aby bylo možné mimo jiné přesně určit dobu jeho zahájení a skončení. Přijetím zákona o mediaci tedy Česká republika splnila rovněž závazky z uvedené směrnice a novelizací příslušných ustanovení občanského a obchodního zákoníku spojila se zahájením mediačního řízení stavení promlčecí resp.

prekluzivní lhůty.

Samotný zákon o mediaci je spíše stručnější normou upravující mediaci a její průběh pouze rámcově a v minimální nezbytné míře, což ostatně odpovídá i charakteru samotné mediace, která by oproti soudnímu řízení měla být spíše řízením neformálním. Zákon tak kromě definice základních pojmů jako je mediace a osoba mediátora vymezuje okamžik zahájení a ukončení mediace, náležitosti smlouvy o provedení mediace a mediační dohody, jakož i další související záležitosti. Zmínit lze zejména následující instituty a souvislosti.

Za mediátora se ve smyslu zákona považuje osoba, která je zapsaná v seznamu mediátorů a je následně povinna používat označení „zapsaný mediátor“, případně „zapsaná mediátorka“. Na straně druhé, toto označení mohou užívat pouze osoby zapsané v seznamu mediátorů, což nevylučuje možnost výkonu mediace osobám, které v seznamu mediátorů zapsáni nebudou, například na základě živnostenského oprávnění. Taková mediace však nebude považována za mediaci ve smyslu zákona o mediaci se všemi s tím spojenými důsledky (např. absence shora uvedeného stavení běhu promlčecí a prekluzivní lhůty). Zákon stanoví rovněž podmínky pro zápis do seznamu mediátorů, zejména povinnost složení zkoušky mediátora a vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu. Právníké vzdělání jako podmínka pro zápis do seznamu mediátorů není v daném případě vyžadováno, neboť je obecně argumentováno, že schopným mediátorem může být i dobrý psycholog resp. každý, kdo má talent přivést zneprátené strany ke kompromisnímu řešení jejich sporu. Na straně druhé, v případě mediace jde v každém případě i o určení oprávněnosti těch kterých nároků každé ze stran a o potřebu jejich sdělení zúčastněným stranám, včetně doložení potřebné právní argumentace a případných pozitivních či negativních právních důsledků pro zúčastněné. Tedy i nutná účast osoby znalé práva by jistě měla své opodstatnění. Dohled nad mediátory je svěřen Ministerstvu spravedlnosti s výjimkou mediátorů, kteří jsou současně i advokáty, ti zůstávají pod dohledem České advokátní komory i ve věcech mediace.

Zahájení mediace je spojeno s uzavřením smlouvy o provedení mediace, u které zákon stanoví podstatné obsahové náležitosti, zákon rovněž vymezuje okamžik skončení mediace, v ideálním případě například uzavřením mediační dohody. Z uvedeného je rovněž zřejmé, že smlouvou o provedení mediace se rozumí smlouva mezi stranami konfliktu a nejméně jedním mediátorem o provedení mediace, mediační dohodou je naproti tomu dohoda stran konfliktu uzavřená v rámci mediace a upravující mezi nimi práva a povinnosti, v obou případech v předepsané písemné podobě. Byť je mediace v zásadě brána jako dobrovolná, došlo přijetím zákona rovněž k novelizaci občanského soudního řádu a k zavedení oprávnění předsedy senátu nařídít účastníkům řízení první setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin a za tím účelem přerušit řízení.

Z hlediska konečné podoby uvedeného zákona se jako jedna z nejdiskutovanějších v průběhu jeho schvalování ukázala otázka vykonatelnosti mediačních dohod a to v tom smyslu, kdo všechno by měl být oprávněn udělit mediační dohodě podobu exekučního titulu, resp. zda by takovou osobou měl být i mediátor advokát. Cílem zákona jistě je, aby výsledek mediačního procesu byl za určitých okolností i vykonatelný a byl tedy exekučním titulem. Jednou z možností je využití smírcího řízení dle občanského soudního řádu a schválení dohody soudem jako smíru s účinky pravomocného rozsudku, další možností je přenesení mediační dohody do formy notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k jeho přímé vykonatelnosti. Možnost, aby k uzavření mediační dohody s přímou vykonatelností byl oprávněn i mediátor advokát, byla nakonec odmítnuta, byť tato varianta byla v rámci legislativního procesu doporučována i ústavněprávním výborem a z hlediska stran sporu se jevila jako velmi praktická.

Závěrem si lze jen přát do budoucna vyšší využívání řešení sporů cestou mediace a s tím související snížení soudní agendy v České republice, nově účinný zákon o mediaci k tomu poskytuje přinejmenším dobré předpoklady.

Mgr. Ing. Jan Krofta,
Managing Partner, advokát

[Abbot Legal, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Kolkovně 921/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 255 775 066

Fax: +420 255 711 660

e-mail: abbotlegal@abbotlegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)